

Người Bới Thời Gian Tìm Lại Tim Mình

Xuân Vũ

Tôi bỗng bới lại đồng giấy ngồn ngang để tìm cái gì tôi cũng không biết nữa, chỉ biết là bới tìm như kẻ đi lang thang không có mục đích nhất định.

Những tờ giấy thư từ cái thì có đề ngày tháng, cái thì màu giấy đã nẫu vàng không có ngày tháng, cái thì là thiệp chúc xuân không đề năm con gì nhưng đọc chữ vẫn biết là năm Thìn, năm Mẹo và người gởi tuy quen mà chẳng gặp mặt bao giờ, chỉ nghe tiếng.

Tất cả những giấy tờ ngồn ngộn đó như một cơn gió xoáy kỷ niệm với thằng Huy. Bỗng rơi rớt một tấm ảnh tôi gói kỹ lắm, bằng một cái phong bì cũ lắm: tôi cầm tấm ảnh lên coi. Hồi lâu tôi mới cười khan một mình. Tiếng cười như một cơn gió xoáy nhẹ trong ga ra buổi trưa không có gió. Thì ra tấm ảnh của...tôi. Có nghĩa là ảnh của tôi chụp chứ không phải ảnh của ai tặng cho tôi hoặc vô tình làm lẫn mà nó đến tay tôi.

Tôi ngắm nghía mãi tấm ảnh. Tôi đây à. Tôi mà đẹp vậy à? Sao tôi có thể đẹp như thế này được? Tôi ngạc nhiên khi nhìn lại ảnh mình. Cái bản mặt xinh quá là xinh khiến tôi ngạc nhiên tưởng là ai chứ không phải mình. Mà mình đây chứ phải ai đâu lạ.

Hồi xưa khi leo núi tôi bị một cơn sốt khi tỉnh dậy, người trong đoàn gồm những mỹ nhân và những trai tráng đã bỏ đi hết, còn lại có một mình tôi. Tôi tưởng tôi không phải là tôi, tôi cố chứng minh rằng tôi là tôi, bằng cách ngồi dậy đi xuống suối cách đó ít bước để vốc nước uống mà không đi nổi, đứng lên ngã xuống. Sau cùng khát quá, phải bò đi tới một vũng nước nhìn thấy một lốm trời xanh và thấy cả cái mặt một con ngọm. Trời ơi! Con ngọm ấy lại là tôi. Chỉ qua một cơn sốt, cái chàng trai trẻ đã thành con ngọm.

Thế nhưng tuổi trẻ bẻ gãy sừng bò, tôi uống nước xong lại bò lên vống nằm và...khoẻ lại đi nấu cháo trong cái gà men bằng mớ hạt gạo lượm được trên đầu xe bò nào đó...và ăn và khoẻ và đi tiếp con đường.

Bữa hôm nay tôi xếp lại mớ giấy và nhìn lại tôi trong tấm ảnh. Tôi không ngờ là tôi. Tôi cũng có một thời trai trẻ khoẻ như vâm cạp vật không nổi, voi dày không tan. Vậy mà bây giờ ra tới âm hồn như thế này ư?

Thế này là thế nào tôi đâu có mấy khi rồi rãi để mà nhớ lại và so sánh xưa với nay. Nhưng một người bạn gái nói chuyện với tôi qua điện thoại lâu quá là lâu trong đó câu chuyện lang thang từ mưa tới nắng trong đó có những câu như gió xoáy.

Nếu anh (ông) có chết đi mà đầu thai có còn làm nhà văn nữa hay không? Tự nhiên, tôi đáp: có. Để viết những gì chưa viết hết kiếp này. (Đúng vậy nhà văn có bao giờ viết hết cái bụng của mình khi buông viết xuôi tay.)

Năm 1988 tôi bắt ngờ làm một "bài thơ một đời" trong đó có hai câu kha khá:

... "Sắc đẹp, uy quyền đều hủy diệt,
Thế gian còn lại chữ mà thôi."

Chữ gì cũng được, miễn chữ là còn, không mất. Tần Thủy Hoàng xưa đốt sách nhưng giấy cháy chữ không cháy, chôn sống học trò, kẻ làm ra chữ, nhưng học trò không chết hết vì thế tội ác của Tần Thủy Hoàng người đời sau nhờ đọc chữ mà biết được. Phải không? Với thời gian thứ gì cũng hủy diệt, cả Vạn Lý Trường Thành, nhưng chữ thì còn mãi. Nhờ chữ mà con người thượng cổ mới lần dò trở nên văn minh, có công thức này công thức nọ chế tạo ra thế giới ngày nay.

Nếu không có chữ con người sẽ thụt lùi lại thành thú, chỉ ú ớ chứ không ra tiếng. Vinh dự thay cho người làm ra chữ, biết dùng chữ bấy lâu nay và ngày nay chữ trở thành vũ khí sắc bén hơn các thứ vũ khí.

Người bạn kêu tôi viết bài vì bạn sắp ra tờ báo. Báo thì phải có chữ chứ không có chữ thì nhà in làm gì? Chẳng lẽ lại bôi mực lên giấy rồi gởi đi?

Tôi thấy Nguyễn Đình Toàn qua Mỹ mấy năm nay rồi, tôi có thấy bài của Nguyễn Đình Toàn viết và đã có đăng tin trên mặt báo chúc mừng văn hữu. Không biết Nguyễn Đình Toàn có đọc thấy không? Cũng như hồi Doãn Quốc Sĩ ở tù tôi cũng có viết bài ca ngợi khí tiết của anh. Đọc hay không tôi không biết nhưng đăng mấy dòng chữ thấy nhẹ lòng.

Nhờ chữ mà không nói cũng như đã nói, không gặp cũng như đã gặp. Đó là nhờ chữ cả. Vừa rồi chị Nguyễn Thị Vinh gởi cho tôi bốn cuốn tiểu thuyết của chị mới in. Tôi đọc và thấy chị còn trẻ quá. Chữ làm cho người trẻ hơn tuổi mình, già hơn tuổi mình. Một thi sĩ mười chín tuổi là một câu thơ tôi đọc tưởng anh chàng hay cô nàng ngoài 30. Đọc Kiều ta thấy Nguyễn Du chưa hơn 100 tuổi. Hát Xuất Quân của Phạm Duy tôi tưởng tôi là thiếu nhi và tưởng tác giả còn tráng kiện Nam tiến bằng chân đất hai lần.

Công lao của chữ kể không cùng. Công lao của người làm báo viết văn làm thơ kể sao cho xiết, vậy nên tôi viết bài này bất thần như một cơn gió xoáy để tặng cho bạn tôi sắp làm chủ bút. Làm chủ bút là cai quản một rừng chữ là chỉ huy một đạo quân chữ không biết quân số là bao nhiêu, không có vũ khí nhưng mạnh hơn bất cứ đạo quân nào. Tôi tiếc tôi không viết nhiều chữ hơn tôi đã viết, nên bây giờ tôi còn viết được, tôi cố viết để ca ngợi bạn tôi, người viết truyện, làm thơ và làm báo.

Như một cơn gió xoáy mùa đông tôi nhìn thấy lại tôi trên ảnh thời trai trẻ. Ở cách đây có mấy chục năm gì đó mà chàng trai đã thành ra lão nhiều, ruộng dâu hóa ra bể cả. Tôi tiếc hồi đó không viết cho nhiều hơn để bây giờ khỏi tiếc. Nhưng mà tuổi trẻ có cái gì mà viết. Chỉ có trái tim nóng nhưng rỗng. Chỉ có cái đầu như hòn than cháy như núi lửa. Nhưng biết đốt cái gì?

Bấy nhiêu đó có thể viết ra chữ được, nhưng chưa đủ. Cái hôn nồng thắm nhưng không sâu. Anatole France khi đã già mới viết chuyện cậu học sinh qua vườn Luxemburg buồn sáng tựa trường trời se lạnh, đôi chiếc lá vàng rời trên vai trắng tuyết của những tượng đồng trong vườn hoa... "Le petit Jean passe le jardin de Luxemburg le temps où les feuilles tombent une à une sur les épaules déjà blanchies de neige dans le jardin de Luxemburg."

Tôi bất ngờ đọc nguyên đoạn văn cho một người bạn tôi trong một bữa ăn ở quán. Tôi tưởng tôi không bao giờ thuộc câu đó mà nhân trong câu chuyện học sinh tôi bỗng phát đọc lên như trả bài. Vào cái thời mà hai đứa đi học và bây giờ hai đứa đã có cháu ngoại, cháu nội cả rồi và bất ngờ đi tìm nhau để làm xui.

Con cái chúng tôi có yêu nhau không, không thành chuyện gì nhưng nhờ chữ mà chúng tôi nhớ lại rõ hơn bao giờ cái thời học sinh cho nhau cộp dê bài nhau.

Một nhà thơ gởi cho tôi hai tập thơ bảo tôi viết dùm lời tựa. Tôi mang về nhà cất rồi quên khuấy đi. Một năm sau tôi mới dỡ ra đọc thấy thơ hay quá. Tôi viết một bài tựa cũng đáng với những bài thơ hay như một lá thư tình...

Ai bảo thần thánh không biết yêu? Thần thánh cũng yêu như người trần gian chớ, nhưng trên thiên đình có cặp mắt của ngọc hoàng nên phải néu đó thôi. Sắc đẹp là để yêu dù đó là thần hay thánh. Sắc đẹp chỉ đẹp khi được yêu. Thần thánh cũng có trái tim quay cuồng như gió xoáy như đồng gạch hoang, như chồng giấy bỏ quên, xóc lên hình xưa vẫn còn nguyên mà.

Tôi nhớ lại tôi cái thời ở Sài Gòn, trước ngày chia tay tưởng không bao giờ tái ngộ với Nguyễn Đình Toàn ở góc nhà cụt Tâm Lý Chiến. Cụ Toàn đứng với cụ bà Toàn và cậu ấm hồi ấy chừng ba tuổi. Cụ Toàn phàn nàn với tôi: "thằng... làm cái đéo gì coi không được." Mà không được thật. Chỉ ba ngày sau tôi lên máy bay Mỹ chớ đi khỏi Sài Gòn. Gần ba mươi năm sau mới thấy Nguyễn Đình Toàn trên báo Làng Văn.

Chừng ba năm rồi tôi làm thần thánh, nhưng làm thần thánh mệt lắm, tôi chỉ muốn làm xác thánh mà hồn ma quỷ, hoặc ngược lại, hay nói cho đúng hơn trông tôi có cả ma quỷ lẫn thánh thần. Tôi xin làm người trần gian cho được việc.

Hôm nay tôi lục chồng báo cũ thấy lại tôi vài chục năm trước ở Hà Nội ở Sài Gòn ở Hoa Kỳ. Cái bản mặt sốt rét đã biến mất.

Tôi ước gì tôi lấy lại được trái tim trong ảnh gắn vào lồng ngực thần thánh bây giờ. Và xin cảm ơn chữ nghĩa trần gian. Mỗi dòng như một cơn gió xoáy mùa đông. Mà chắc còn chớ chưa tan nên thiên đình trong một ánh tà huy.

Nguồn: Gió Văn, số 01, Tháng Tư 2003